

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ»
8–9 КЛАСИ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ**

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

**Укладачка модельної навчальної програми
«КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ»:**

КАЛІНІНА завідувачка відділом камерного ансамблю
Марина та концертмейстерства Київського державного музичного
Олександрівна ліцею ім. М. В. Лисенка, спеціалістка вищої категорії,
викладачка-методистка

Київ – 2026

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ» для 8–9 класів (далі – *модельна навчальна програма*) розроблена для учнів музичних ліцеїв з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 № 524) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616).

Змістом навчального предмета є система теоретичних знань та практичних умінь, яка забезпечує оволодіння *навичками гри в ансамблі учнів фортепіанного та інструментальних відділів*. Опанування модельної навчальної програми спрямовано на формування в учнів початкових навичок гри в камерному ансамблі як професійних мистецьких компетентностей, достатніх для продовження навчання на наступному рівні мистецької освіти.

Мета вивчення навчального предмета «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ» – формування ансамблевих компетентностей початкового рівня:

1) виконавська компетентність:

- **знати** правила виконавської співпраці та взаємодії між учасниками ансамблю;
- **уміти** злагоджено виконувати партії учасників ансамблю, зокрема публічно музичні твори відповідної складності – демонструвати виконання штрихів та інших засобів музичної виразності, читати з аркуша нотні тексти;
- **мати навички** стійкої виконавської поведінки, емоційного виконання музичних творів відповідно до їх характеру та образності;
- **розуміти** образно-художній зміст творів, застосовувати слуховий контроль;
- **ставитися** з повагою до конструктивних зауважень викладача, відповідально відноситись до навчання та самостійної роботи;

2) музична теоретико-практична компетентність:

- **знати** основи музичної грамоти та музично-теоретичну термінологію, правила та принципи музичної будови твору, засоби музичної виразності та їх вплив на характер музичного твору;
- **уміти** визначати на слух тембри та взаємодіяти з партнерами у створенні звукової інтерпретації твору;
- **мати навички** розпізнавання в музичному тексті вивчених елементів музичної фонетики, морфології та синтаксису, відтворення на інструменті різноманітних фактурних формул;
- **розуміти** значення елементів та засобів музичної мови для відтворення художніх образів музичного твору;
- **демонструвати** комунікативну майстерність (готовність до публічних виступів);

3) загальномузична компетентність:

– **знати** різноманітні жанри камерної музики, засоби музичної виразності, музичні твори та їх авторів відповідно до модельної навчальної програми;

– **уміти** визначати характер, настрій, темп, жанр, форму музичного твору, засоби музичної виразності;

– **мати навички** слухові та інтелектуальні для сприймання та відтворення образів через виконання музичних творів у різноманітних жанрах камерної музики, стеження за звучанням партій партнерів за нотами;

– **розуміти** музику як один з видів мистецтв, її значення в житті людини як дієвого способу виявлення національної самосвідомості, своєрідність української та світової камерної музики;

– **артистизм:** здатність передати емоції та співпереживання під час виконання музичних творів;

– **музичність:** проявляти любов до музики, бажання слухати і виконувати її, здатність переживати її емоційно.

Мета навчання досягається через реалізацію таких завдань:

– розвиток творчого потенціалу учня;
– формування спеціалізованих знань, умінь, навичок, розуміння та ставлення;

– формування та розвиток ігрового (виконавського) апарату;
– розвиток художньо-образного мислення, емоційного інтелекту та музикальності;

– розвиток артистичності та сценічної стабільності;
– виховання навичок самоорганізації та самостійної роботи;
– формування мотивації до розширення культурно-мистецького світогляду.

Модельна навчальна програма включає орієнтовну послідовність досягнення навчальних цілей, вимоги до обов'язкових очікуваних результатів навчання, пропонований зміст навчального предмета, види навчальної діяльності для учнів 8–9 класів з навчального предмета «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ». Основною формою організації освітнього процесу з навчального предмета є заняття з учасниками камерного ансамблю у формі *комбінованих уроків*.

З метою активізації освітнього процесу викладач може використовувати різні **типи уроку**, зокрема: *творчий урок* – стимулювання імпровізації, аналіз різних інтерпретацій музичного твору; *класні уроки-концерти* – учні демонструють свої виконавські навички перед іншими учнями, аналізують виступи. Форми концертного виконання можуть бути й такими: *звітні концерти*, *тематичні концерти*, в яких учні виконують твори одного композитора або композиторів певних країн, різних творчих напрямів та історичних епох.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

8 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1 модуль		
<p>Вміють правильно розташовуватись під час музикування для створення контакту між партнерами. Знають назви та практичні відмінності у виконанні різних штрихів. Грають партії відповідно до поставлених творчих завдань. Відтворюють нотний текст у контакті з партнерами. Читають відповідні нотні партії з аркуша. Вміють координувати прості метроритмічні формули в контакті з партнерами. Демонструють практичне вміння гри як окремих партій, так і в ансамблі з партнерами.</p>	<p>Ознайомлення з основами камерного музикування. Розташування учасників ансамблю в класі та на сцені. Гра партій одноосібно та синхронізація з партнерами. Робота над нескладними камерними творами.</p>	<p><i>Вивчення</i> правильного розташування учасників ансамблю відносно один одного. <i>Практичне використання</i> початкових навичок ансамблевої гри. <i>Освоєння</i> особливостей різноманітних тембрів та регістрів, динамічних відтінків у співпраці з партнерами. <i>Вивчення</i> головних принципів творчої співпраці у грі в камерному ансамблі, виконання легких камерних творів.</p>
2 модуль		
<p>Усвідомлюють різноманітні способи виконання штрихів та особливості інструментів партнерів. Знають на слух партії партнерів та розрізняють частини форми виконуваних творів. Демонструють вміння злагодженого виконання фактури. Застосовують у самостійній роботі аплікатурні навички, навички синхронної гри, штрихову культуру, засоби мотивної виразності та принципи побудови фраз.</p>	<p>Вивчення різноманітних штрихів (<i>detache, spiccato, portato, martle</i> тощо) у співпраці з партнерами. Акцентування уваги на слуховому контролі та вмінні слухати партнера під час гри в камерному ансамблі. Практичне застосування нотної грамоти, розпізнавання нотного тексту в партитурі. Практичне засвоєння понять спільного музичного метроритму, такту, звукових градацій. Виконання різноманітних фактурних формул у співпраці з партнерами. Практичне закріплення понять мотиву, мелодійної лінії в рамках ансамблю. Робота над творами з елементами поліфонії.</p>	<p><i>Виконання</i> складних ритмічних формул (пунктири, тріолі, поліритмія тощо) у синхронізації з партнерами. <i>Опанування</i> фактурних елементів в ансамблевому музикуванні. <i>Орієнтація</i> в нотному тексті та вміння виконувати партію партнера. <i>Демонстрація</i> навичок читання з аркуша. <i>Вивчення</i> основних метроритмічних формул у контакті з партнерами. <i>Синхронізоване виконання</i> штрихів. <i>Відтворення</i> задуму автора за допомогою використання різноманітних штрихів. <i>Вивчення</i> та розпізнавання головних жанрових особливостей у камерній музиці. <i>Освоєння</i> творів з елементами поліфонії.</p>

Програмні вимоги до учнів 8 класу: сонатина чи соната для струнного чи духового інструменту з фортепіано в повному обсязі.

Орієнтовна програма академічного концерту:

К. М. Вебер. Сонатина для скрипки і фортепіано № 4.

9 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
3 модуль		
<p>Виконують ансамблеві партії самостійно з урахуванням партій партнерів, різножанрові твори камерної музики з дотриманням стилістичних особливостей складних музичних форм. Розуміють спільне фразування з урахуванням особливостей інструментів партнерів.</p>	<p>Робота над постановкою спільного рухового апарату між ансамблістами. Опанування складових ансамблевої фактури у співпраці з партнерами. Опанування специфічних ансамблевих ритмічних формул у контексті художнього задуму твору. Вивчення ансамблевих творів різних стилів.</p>	<p><i>Виконання</i> технічно ускладнених творів у співпраці з партнерами по ансамблю. <i>Закріплення</i> синхронного виконання штрихів в ансамблі. <i>Вивчення</i> творів з ускладненою метроритмічною будовою. <i>Відтворення</i> різнохарактерних штрихів та динамічних нюансів у контексті авторського задуму.</p>
4 модуль		
<p>Відтворюють більш складні елементи ансамблевої фактури. Виконують музичні твори великої форми. Демонструють володіння різноманітними ансамблевими техніками, відповідно до особливостей інструменту. Демонструють навички слухового контролю. Розуміють поняття «інтонаційна виразність». Демонструють вміння будувати, чути та виконувати мелодійну лінію, фразу у співпраці з партнерами. Закріплюють аплікатурні навички виконання у різних видах фактури, відповідно до специфіки інструменту. Використовують навички слухового контролю в самостійній роботі та під час виконання музичних творів в ансамблі. Дають емоційну та смислову характеристику виконуваним музичним творам або їх частинам.</p>	<p>Засвоєння спеціальної ансамблевої термінології. Вивчення та практичне засвоєння учнем понять: ансамблева мелодія, ансамблева фраза, паралельне голосоведення, злагоджене інтонування, дихання, особливості тембрових звучань, диференціація фактури. Вивчення творів з ускладненими фактурними елементами (віртуозні пасажі, акордові послідовності, гра в незручних позиціях тощо). Формування емоційного інтелекту ансамблістів у роботі над створенням художнього образу. Подальший розвиток навичок читання з аркуша.</p>	<p><i>Виконання</i> ансамблевих творів підвищеної складності. <i>Виконання</i> творів різноманітних стилів. <i>Засвоєння</i> поняття ансамблева «фразувальна ліга» у роботі над штрихами. <i>Відтворення</i> тонких динамічних градацій у співпраці з партнерами. <i>Виконання</i> творів великої форми. <i>Виховання</i> навички слухового контролю: ознайомлення з поняттям інтонаційної виразності в ансамблевому виконанні.</p>

Програмні вимоги до учнів 9 класу: соната для струнного чи духового інструменту з фортепіано в повному обсязі.

Орієнтовна програма перевідного іспиту:

В. А. Моцарт. Соната для скрипки та фортепіано Соль мажор К301.

III. ФОРМИ І ВИДИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Об'єктами оцінювання є результати навчання учнів та їх прогрес. Задля оцінювання з урахуванням вікових особливостей учнів 8–9 класів щодо можливостей оволодіння певними складниками результатів навчання треба виокремлювати **об'єктивні результати навчання** (знання та навички оперування знаннями, уміння застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності) та **особисті якості** (активність, ініціативність; старанність, наполегливість; комунікабельність, здатність співпрацювати; самостійність, відповідальність; ціннісні ставлення), які вони виявляють у процесі досягнення результату навчання, що відображено в модельній навчальній програмі.

Отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

формуального оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опанування ними навчального досвіду та побудова індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими результатами навчання в розрізі компетентностей, які визначено Стандартом середньої музичної освіти.

Викладач може самостійно визначати форму, спосіб, зміст, час виконання навчально-пізнавальної діяльності і фіксувати їх.

Підсумковий контроль проводиться в першому та другому семестрах навчального року. Підсумковий контроль у двох семестрах складається з *академічного концерту*. Програмні вимоги до академічного концерту: ансамблевий твір великої форми в повному обсязі. В першому та другому семестрах стилістика творів має об'єднувати різні художні напрями.

Оцінку результатів навчання слід розглядати як підсумковий показник результатів роботи не тільки за поточний навчальний рік, а й за відповідний попередній період навчання.

Під час оцінювання виступу учня на *підсумковому контрольному заході* (академічному концерті) необхідно враховувати такі **критерії** оцінювання рівня досягнень результатів навчання:

– оволодіння загальними навичками ансамблевої гри: правильне розташування ансамблю на сцені, координованість взаємодії учасників ансамблю, правильна аплікатура;

– наявність слухового контролю;

– емоційно-образне виконання твору;

– цілісне виконання музичних творів (відсутність текстових помилок);

– під час обговорення виступів учнів необхідно звертати увагу на такі

критерії:

точність виконання авторського тексту;

метроритмічні та темпові характеристики твору;
жанрові та штрихові ознаки твору;
емоційність виконання твору;
технічний рівень виконання;
музикальність і образність виконання.

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Підсумковий академконцерт у 9 класі – *конкурсний*.

Учні демонструють такі навчальні результати:

- *грають* ансамблевий твір великої форми в повному обсязі;
- *показують* оволодіння технічними задачами у виконанні творів, відповідно до специфіки інструмента;
- *демонструють* навички володіння ансамблевою технікою;
- *демонструють* знання професійної термінології;
- *розрізняють та грають* поліритмічні структури в співпраці з партнерами по ансамблю;
- *демонструють* навички культури звуковидобування, відповідно до стилю виконуваних творів;
- *демонструють* навички інтонаційно-слухового контролю;
- *демонструють* навички читання з аркуша ансамблевих партій;
- *вміють* самостійно працювати та об'єктивно оцінювати результати своєї роботи.